

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра фінансів та обліку

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту
Володимир ГОРНИК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

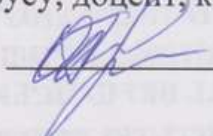
спеціальність D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

форма навчання денна, заочна

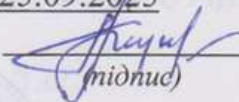
КИЇВ 2025

РОЗРОБНИК силабусу, доцент, к.е.н., доцент кафедри фінансів та обліку

Ольга ПИЛИПЕНКО

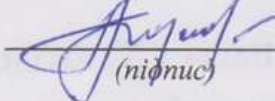
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри *фінансів та обліку*

Протокол № 2 від 25.09.2025

Завідувач кафедри
(підпис) Анатолій ПУТІНЦЕВ

Гарант освітньо-професійної програми *Фінанси, банківська справа та страхування*

професор, к.е.н., завідувач кафедри фінансів та обліку

(підпис) Анатолій ПУТІНЦЕВ

Рецензії/відгуки (зазначити від кого, за наявності)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Фінансовий контролінг, ВБ1.2
2. Статус навчальної дисципліни	вибіркова
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1 рік навчання, 1 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити, 120 годин (16 годин лекції, 8 годин семінари, 8 годин практичні заняття, 88 годин самостійної роботи)
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
6. Інформація про консультації	https://classroom.google.com/c/NTU1NDI5MDkxODAy
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Пилипенко Ольга Олегівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та обліку
9. Контактна інформація викладача	pylypenko.olha@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	<p style="text-align: center;">«Фінансовий контролінг»</p> <p>передбачає оволодіння студентом теоретичних аспектів з питань сутності, функцій та видів фінансового контролінгу, організації управлінського обліку в системі фінансового контролінгу; опанування методології оперативного та стратегічного фінансового контролінгу, контролінгу інвестиційних проектів; формування практичних навичок щодо створення служби фінансового контролінгу та системи бюджетування; проведення діагностики фінансово-господарського стану підприємства та прийняття управлінських рішень.</p>

<p>Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни</p>	<p>Мета вивчення дисципліни – систематизація знань студентів та оволодіння комплексом теоретичних та практичних знань з фінансового контролінгу та механізмом його впровадження на вітчизняних підприємствах.</p> <p>Основні завдання вивчення дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів із сутністю, економічним призначенням та видами фінансового контролінгу; - засвоєння студентами навчального матеріалу щодо використання методів аналізу відхилень фактичних результатів від планових; - використання концепції маржинального прибутку при прийнятті управлінських рішень - обґрунтування впровадження фінансового контролінгу на українських підприємствах.
<p>Пререквізити</p>	
<p>Постреквізити</p>	
<p>Формат проведення дисципліни</p>	<p>В рамках навчального процесу будуть використовуватися форми та методи: тести; командні проекти; реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; бесіди і дискусії, кейс-технології.</p> <p>У разі роботи в дистанційному режимі використовується платформа Google Classroom, лекції та семінарські заняття проводяться за допомогою програми електронної комунікації Meet.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватись через Telegram</p>

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни

У результаті вивчення дисципліни «Фінансовий контролінг» студент повинен **знати:**

- прийоми та методи класифікації та диференціації витрат;
- принципи концепції маржинального прибутку;
- вимоги до критеріїв прийняття управлінських рішень;
- методику операційного та фінансового бюджетування;
- основні види інформаційних систем для впровадження контролінгу.

Студент повинен **уміти:**

- класифікувати та диференціювати витрати;
- приймати рішення про скорочення чи продовження випуску окремих видів виробів;
- проводити горизонтальний, вертикальний, факторний та трендовий аналіз з метою моделювання господарських процесів на конкретному підприємстві;
- розраховувати суми покриття за окремими видами товарів та послуг для прийняття управлінських рішень;
- розробляти бюджети грошових коштів та бюджети прибутку;
- розраховувати показники економічно доданої вартості (EVA) для вартісно-орієнтованого управління.

4. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
Тема 1. Контролінг як інструмент управління підприємством 1. Сутність, завдання і функції контролінгу, причини його виникнення. 2. Роль контролінгу в управлінському процесі. 3. Види контролінгу. 4. Основні розділи контролінгу.	Лекція, семінар	усне опитування/тестування	2

<p>Тема 2. Основи фінансового контролінгу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, необхідність та основні завдання фінансового контролінгу. 2. Види фінансового контролінгу. 3. Принципи та функції фінансового контролінгу. 4. Система раннього попередження та реагування в фінансовому контролінгу. 	Лекція, семінар	усне опитування/тестування/презентації	4
<p>Тема 3. Методичний інструментарій фінансового контролінгу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад інструментарію оперативного контролінгу. 2. Формування основних підконтрольних показників. 3. Плани і нормативи як вихідна база аналітичної роботи в системі контролінгу. 4. Аналіз відхилень – основний інструмент оцінки діяльності центрів відповідальності. 5. Модель "витрати – обсяг – прибуток" (CVP-аналіз). 6. Методи обліку витрат. 7. Показники управління прибутком підприємства. 	Лекція, семінар	усне опитування/тестування	4
<p>Тема 4. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу, його переваги та недоліки. 2. Система бюджетів на підприємстві і сфера їх застосування. 3. Методика складання бюджетів. 4. Бюджетний контроль й управління. 	Лекція, практичне заняття	усне опитування/тестування/розв'язування задач	4
<p>Тема 5. Контролінг витрат у системі фінансового управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витрати підприємства як основний об'єкт управління в системі контролінгу. 2. Класифікація витрат. 3. Центри відповідальності, їх класифікація. 4. Управлінський облік в системі контролінгу. 	Лекція, практичне заняття	усне опитування/тестування/розв'язування задач	4
<p>Тема 6. Фінансовий контролінг інвестиційних проектів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність контролінгу інвестиційних проектів, його мета і завдання. 2. Принципи, функції та види контролінгу інвестиційних проектів. 3. Критерії оцінки інвестиційних проектів у контролінгу. 4. Процес створення та реалізації системи контролінгу інвестицій. 	Лекція, практичне заняття	усне опитування/тестування/розв'язування задач	4

<p>Тема 7. Фінансова діагностика в системі контролінгу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Традиційний підхід до фінансової діагностики 2. Емпірично-індуктивні системи показників фінансової діагностики 3. Фінансова діагностика підприємств з використанням дискримінантного аналізу 4. Фінансова діагностика підприємства на основі рейтингових оцінок 	Лекція, практичне заняття	усне опитування/тестування/розв'язування задач	4
<p>Тема 8. Організація фінансового контролінгу на підприємстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства. 2. Варіанти організації служби контролінгу. 3. Структура і склад служби контролінгу на підприємстві. 4. Інформація в системі контролінгу та вимоги до неї. 5. Етапи впровадження контролінгу на підприємстві. 	Лекція, семінар	усне опитування/тестування	4

5. Інформація про індивідуальне завдання.

Індивідуальне завдання спрямоване на закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо фінансового контролінгу підприємств.

В залежності від кола наукових інтересів студенти готують творче завдання у вигляді аналітичного огляду, або презентації, яке є основою доповіді на студентській науковій конференції (засіданні круглого столу).

6. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

У звичайному режимі навчання вивчення навчальної дисципліни може передбачати приєднання кожного здобувача до навчального середовища Google Classroom, де розміщуються навчальні матеріали.

При застосуванні технологій дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програм ZOOM, або Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувачу пропонується самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.

7. Політика дисципліни

- Вивчення дисципліни передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Після здійснення вибору даної дисципліни (для вибіркових дисциплін), вона стає обов'язковою для вивчення та включається до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.
- Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із викладачем дисципліни.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Здобувач, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.
- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття.
- Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10 %.
- Здобувачі вищої освіти мають право скласти екзамен (залік) автоматично, у випадку, якщо впродовж семестру такі здобувачі набрали 90-100 балів.
- Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

8. Система оцінювання та вимоги.

Поточний контроль здійснюється в процесі проведення семінарських і практичних занять. Метою цих занять є перевірка засвоєння студентами теоретичного матеріалу і вміння застосовувати набуті знання при вирішенні окремих завдань, ситуаційних задач. Перевірка може

здійснюватись в процесі усного опитування, під час тестування і розв'язання ситуаційних задач на практичних заняттях.

**Умови визначення навчального рейтингу
з курсу «Фінансовий контролінг»**

Тема 1	10
Тема 2	10
Тема 3	10
Тема 4	10
Тема 5	10
Тема 6	10
Тема 7	10
Тема 8	10
Індивідуальна робота, наукова робота	10
Залік	10
Сума	100

Оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та за шкалою ECTS наступним чином:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні:

1. Господарський кодекс України №436-IV від 16.01.2003.
2. Податковий кодекс України / уклад. В. Кузнецов. - Х.: Фактор, 2010. - 458 с.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність. Закон України // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Основні:

4. Кузенко Т. Б. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на засадах контролінгу: монографія / Кузенко Т. Б., Полтініна О. П. - Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. - 227 с.
5. Навчально-наочний посібник з дисципліни «Фінансовий контролінг» / Корбутяк А.Г., Єрміїчук Н.І. – Чернівці, Вид-во ЧНУ, 2017. – 115 с.
6. Партин Г. О. Фінансовий контролінг: навч. посіб. / Г. О. Партин, Р. І. Задерецька; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2013. - 231 с.
7. Птащенко Л. О. Фінансовий контролінг навч. посіб. / Л. О. Птащенко, В. В. Сержанов.– К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 344 с.
8. Сабліна Н. В. Фінансовий контролінг: навчальний посібник / Н. В. Сабліна, Т. Б. Кузенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 161 с.
9. Терещенко О. О. Фінансовий контролінг: навч. посіб. / О. О. Терещенко, Н. Д. Баб'як. — К. : КНЕУ, 2013. — 407 с.

Допоміжні

10. Крейдич І.М. Інструментарій фінансового контролінгу. // Збірник наукових праць НДЕІ – К. НДЕІ, 2009. – Вип. 5 (96) – с.72- 85
11. Пилипенко О.О. Концепції менеджменту витрат. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 18 лютого 2020 року). 2020. Луцьк. С. 475-478.
12. Pylypenko O. The concept of cost management in enterprises. *Book of abstracts of International conference on economics, accounting and finance (ICEAF)*. Scientific center of innovative researches OU, Estonia; Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic). 2020, July 02-04. P. 61-62. Doi: 10.36690/ICEAF.2020.80
<https://conf.scnchub.com/index.php/ICEAF/ICEAF/paper/view/35>
13. Пилипенко О.О. Сучасні методи бюджетування бізнесу. *Теоретичні аспекти та практичні проблеми управління, економіки та природокористування в Україні*. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2 грудня 2020). 2020. Київ. С. 162-163.
14. Пилипенко О.О., Румик І.І. Управління фінансово-господарською діяльністю інтегрованих підприємств на інноваційних засадах. *Вчені записки Університету «КРОК»*. №2 (62). Київ, 2021. С. 166-175. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-62-166-175>
15. Pylypenko O.O., Zozulia V.A. Targeting the investment activities of enterprises in terms of risks. *Book of abstracts of International conference on economics, accounting and finance (ICEAF)*. Scientific center of innovative researches OU, Estonia; Academy of Economics and Pedagogy, Czech

Republic). 2021, November 05. URL: <https://conf.scnchub.com/index.php/ICEAF/ICEAF-2021/paper/view/320>

16. Пилипенко О.О., Румик І.І. Антикризове управління при реалізації санаційних заходів підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. №3 (63). С. 39-48. URL: <http://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/427>

17. Румик І.І., Пилипенко О.О. Фінансове забезпечення підприємств: можливості використання когнітивного моделювання. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. №2 (66). С. 44-52. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-44-52>

18. Pylypenko O. Modern technologies and new opportunities for working with financial assets. *Міждисциплінарні дослідження науки XXI століття: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції молодих учених та студентів, 1 грудня 2022 р.* Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2022. С. 86-89.

Інформаційні ресурси

19. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

20. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

21. Офіційний сайт Державної установи Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <http://www.smida.gov.ua>

22. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

23. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>

24. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>